

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta ta' l-4 ta' Frar, 2005

Citazzjoni Numru. 2010/1996/1

Giulia Binett

Versus

Joseph Sammut bħala eredi tal-mejta Polly Cesare
F'din il-kawża l-attriċi qiegħda titlob kumpens għal serviġi. Fic-ċitazzjoni l-attriċi tgħid illi hija kienet taqdi lil Polly Cesare, illum mejta, għaž-żmien bejn Jannar ta' l-1990 u Awissu ta' l-1993, u ħarġet ukoll spejjeż għall-bżonnijiet tagħha. Għalhekk qiegħda titlob illi l-qorti, wara li tillikwida somma xierqa bħala kumpens, tikkundanna lill-konvenut iħallasha s-somma hekk likwidata flimkien ma' l-imgħax mill-20 ta' Settembru 1994, meta saret ittra uffiċjali, sa meta jsir il-ħlas, u l-ispejjeż, fosthom dawk ta' l-ittra uffiċjali.

Il-konvenut ressaq dawn l-eċċezzjonijiet:

1. l-azzjoni waqgħet bi preskrizzjoni taħt l-art. 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili; u
2. ma hux minnu illi l-attriċi irrendiet serviġi, u f'kull każ tħallset ta' kull ma għamlet ma' Polly Cesare.

L-attriċi qiegħda titlob ħlas talli qdjet lill-awtriċi tal-konvenut bejn l-1990 u l-1993. Hija kisret il-preskrizzjoni li bdiet għaddejja kontra tagħha billi fl-20 ta' Settembru 1994 hija ipprezentat ittra ufficjali kontra l-konvenut, li kien notifikat biha fis-27 ta' Settembru 1994. Imbagħad fetħet il-kawża tallum fit-12 ta' Ġunju 1996. Fiż-żewġ każijiet, il-preskrizzjoni nkisret qabel ma għaddew il-ħames snin, u l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni hija għalhekk miċħuda.

Dwar il-meritu, mix-xhieda ħareġ illi tassew illi l-attriċi kienet taqdi lil Pauline Cesare, l-awtriċi tal-konvenut, li kienet mara avanzata fl-età, marida u b'mobilità limitata. Kienet tlestilha u toħdilha x'tiekol, tixtrilha, tgħinha fil-bżonnijiet personali, tieġu ħsieb igġibilha t-tabib meta jkun meħtieġ, twassalha u toqgħod magħha meta perjodikament kien ikollha bżonn tmur l-isptar, u taqdiha fi bżonnijiet oħra. L-attriċi kienet ukoll dik illi l-operaturi tas-sistema tat-*telecare* kienu jduru lejha meta Pauline Cesare kienet tgħarrafhom illi kellha bżonn l-għajjnuna meta tkun weħedha.

L-attriċi ġieli kienet tbatu biex taqdi lil Cesare, kemm għax ġieli kien ikollha tmur għandha tard billejl jew kmieni filgħodu, u ġieli għax, biex taqdiha jew biex tmur iżzurha l-isptar, kien ikollha tmur bil-mixi għax ma ssuqx.

Il-konvenut ressaq xhieda biex juri illi l-attriċi kellha wkoll xogħol ieħor, għax kienet tgħin lil oħtha fil-ħanut, u illi hu stess u persuni oħra kienu jaqdu lil Cesare. Il-fatt illi l-attriċi kellha xogħol ieħor, u illi persuni oħra wkoll kienu wkoll jaqdu lil Cesare, iżda, ma jfissirx illi l-attriċi ma kinitx taqdiha, kif ħareġ mix-xhieda tagħha, f'ħin meta ma kinitx tkun il-ħanut u meta ma jkunx hemm ħaddieħor għand Cesare.

Cesare stess kienet għarfet id-dejn tagħha lejn l-attriċi, tant illi f'testment li kienet għamlet fit-22 t'Ottubru 1990 fl-atti tan-Nutar Clyde La Rosa¹ ħatritha bħala werrieta tagħha. Dan it-testment kienet ħassritu biex ħatret lill-konvenut, li jiġi n-neputi tagħha, bħala werriet, iżda juri illi, fiż-żmien meta sar, it-testatriċi aktar kienet miġbuda lejn l-attriċi milli lejn il-familja tagħha stess.

L-attriċi damet taqdi lil Cesare għal ftit iżjed minn tliet snin u nofs, sakemm, għall-ħabta ta' Awissu ta' l-1993, il-

---

¹ *Foll. 36 et seq.*

konvenut beda jieħu l-affarijiet f'idejh u x'aktarx dawwar lil Cesare kontra l-attriċi u ma ħallihex tkompli tingqeda biha. Il-konvenut ressaq ukoll l-eċċezzjoni ta' ħlas. L-attriċi stqarret illi Cesare kienet tħallasha ta' l-ispejjeż li kienet tagħmlilha u li kienet ukoll tatha xi deheb. Il-qorti iżda aktar temmen illi dan id-deheb, li kien xi ħaġa żgħira, ingħata bħala liberalità u kompliment milli bi ħlas. L-eċċezzjoni ta' ħlas hija għalhekk miċħuda.

Il-qorti għalhekk, wara li qieset kif u għal kemm żmien l-attriċi kienet taqdi lill-awtriċi tal-konvenut, tillikwida s-somma ta' elfejn lira (Lm2,000) bħala kumpens xieraq għas-serviġi, u taqta' l-kawża billi, wara li tiċhad l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni u l-eċċezzjonijiet l-oħra tal-konvenut, tikkundanna lill-konvenut iħallas lill-attriċi elfejn lira (Lm2,000) flimkien ma' l-ispejjeż ġudizzjarji kollha. Billi *lite contestata usuræ currunt*², u d-dewmien tal-proċeduri la għandu jkun raġuni ta' telf għall-attriċi u lanqas ta' qligħ għall-konvenut, l-imgħaxijiet jibdew igħaddu minn dakinhar tal-preżentata taċ-ċitazzjoni.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----

² Dig. 22.1.35; Paulus 57 *ad ed.*